

FOKUS PÅ REPRODUKTION 2025 DEN BASALE REPRODUKTION – DET DU HAR BRUG FOR AT VIDE

Flemming Thorup, SEGES Innovation

18. november 2025

STØTTET AF
Svineafgiftsfonden

SEGES
INNOVATION

DET DU SKAL VIDE

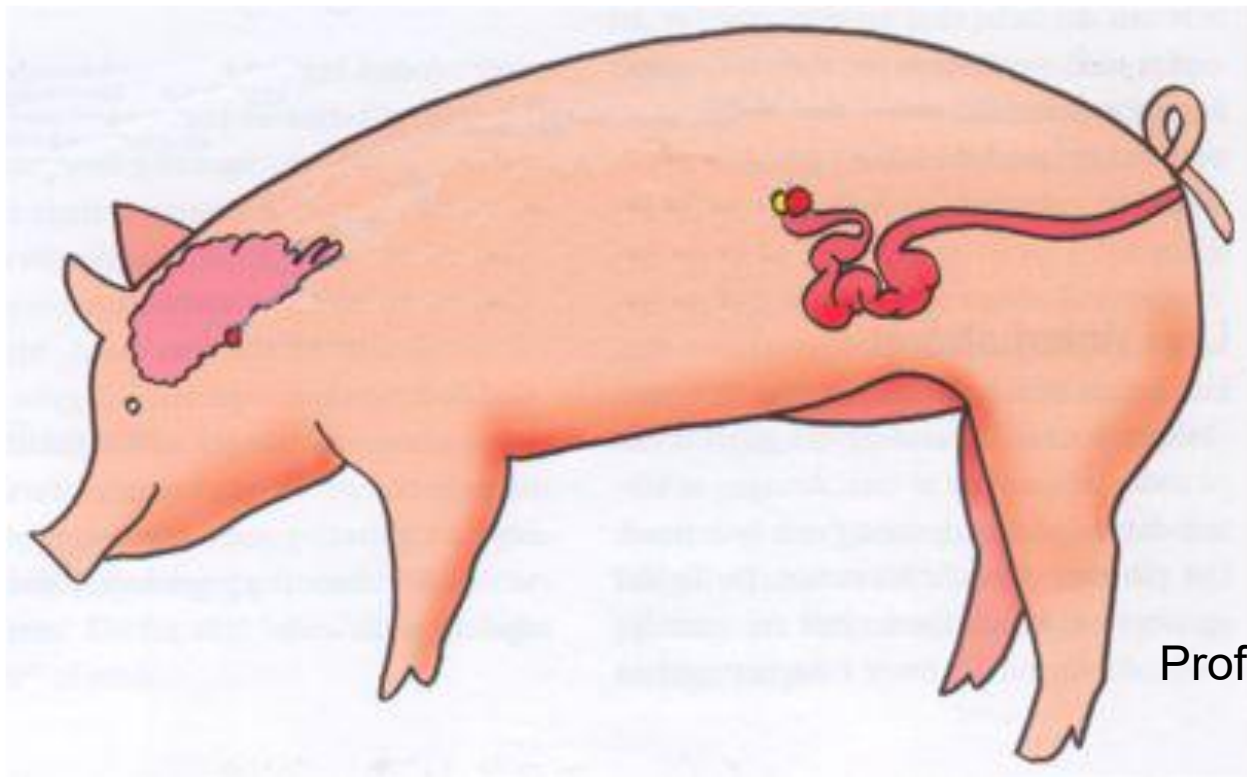
Hypotalamus, hypofysen og hormonerne – den korte udgave

Når polten kommer i første brunst

Brunsten – sædtransporten – ægløsningen – befrugtningen - insemineringsstrategi

Etablering af drægtighed – drægtighedskontrol – fosterdød – manglende drægtighed/abort

HYPOTALAMUS OG HYPOFYSEN

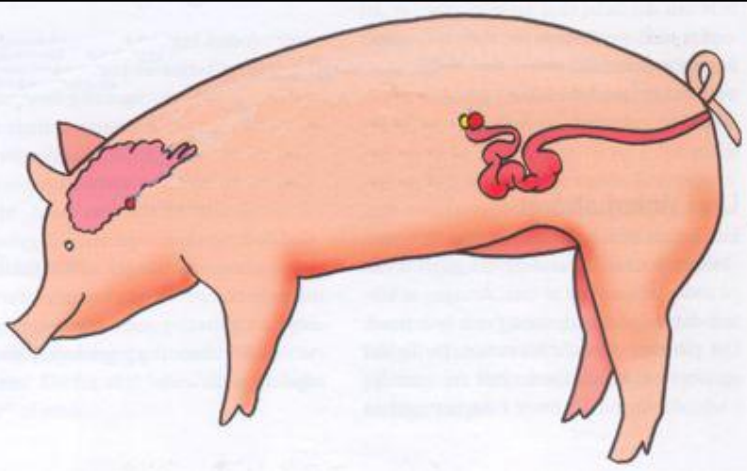

Professor Poul Hyttel

SEGES
INNOVATION

ER FORHOLDENE TIL AT UDVIDE FAMILIEN?

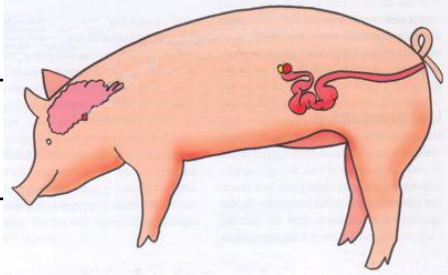
HYPOTALAMUS BESTEMMER PUBERTET, CYKLUS OG DRÆGTIGHED

Menneske		
Løn		
Formue/gæld		
Plads, trivsel, stress		
Fest og ballade		
Det rette tidspunkt		
Den eneste ene		

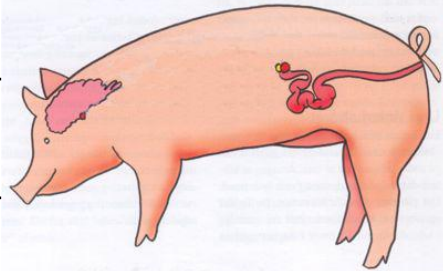
HYPOTHALAMUS

FORUDSÆTNINGEN FOR PUBERTET OG FORMERING

SPØRGSMÅLET OM INVESTERE RIGTIGT

Menneske	Polt/so		
Løn	Foderstyrke		
Formue/gæld	Rygspæk		
Plads, trivsel	Plads		
Fest, ballade	Transport, flytning, sammenblanding		
Det rette tidspunkt	Ikke have grise om vinteren		
Den eneste ene	Ornekontakt		

HYPOTHALAMUS MÅLER OM SOEN ER KLAR FORUDSÆTNINGEN FOR PUBERTET OG FORMERING SPØRGSMÅLET OM AT INVESTERE RIGTIGT

Menneske	Polt/so		Hormoner
Løn = flushing	Foderstyrke		Insulin
Formue/gæld = rygspæk	Rygspæk		Leptin
Plads, trivsel, rang = sikkerhed	Plads		Cortisol (kronisk stress)
Fest, ballade	Transport, flytning, sammenblanding		Adrenalin (akut stress) => glucose
Det rette tidspunkt = undgå ferie	Ikke have grise om vinteren => ikke brunst i august		Melatonin (udskilles om natten!) = Lys
Den eneste ene	Ornekontakt		Androstenon

POLTEN - PUBERTETEN

Brunst KAN fremkaldes, når polten er gammel nok

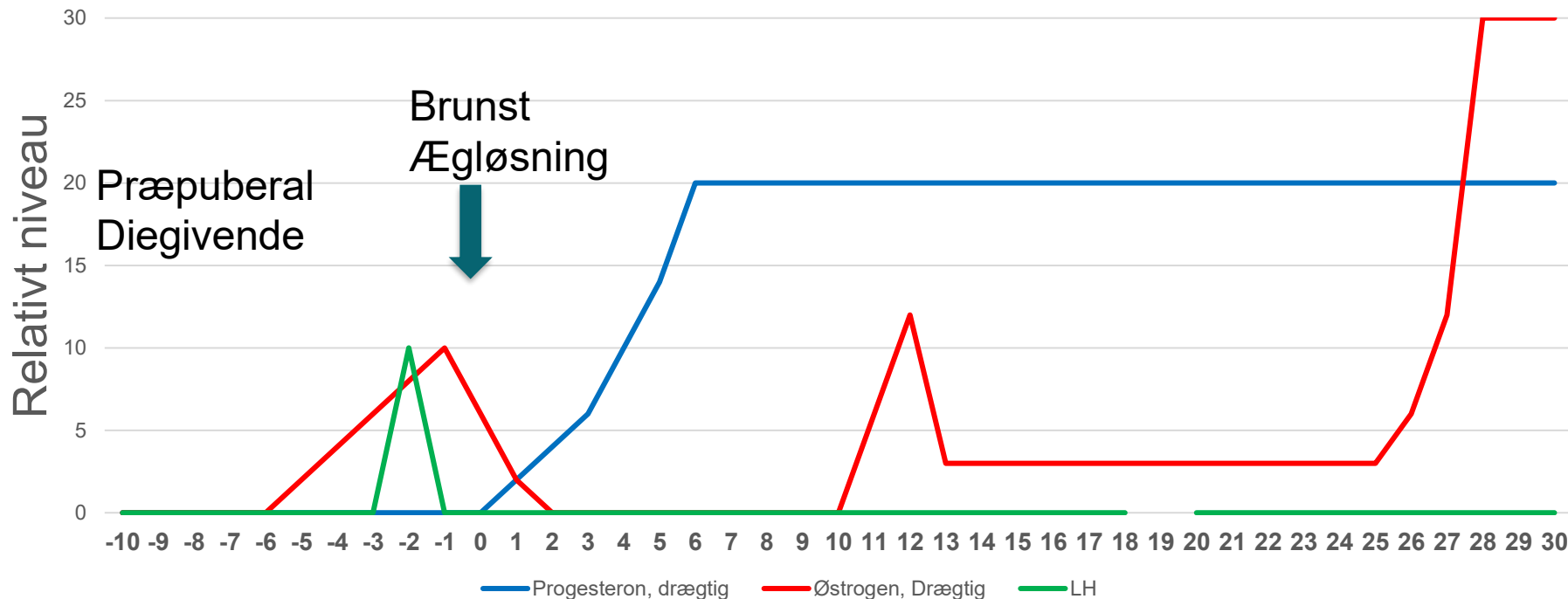
Pubertet = kønsmoden= cyklus

Stående brunst = klar til at blive løbet

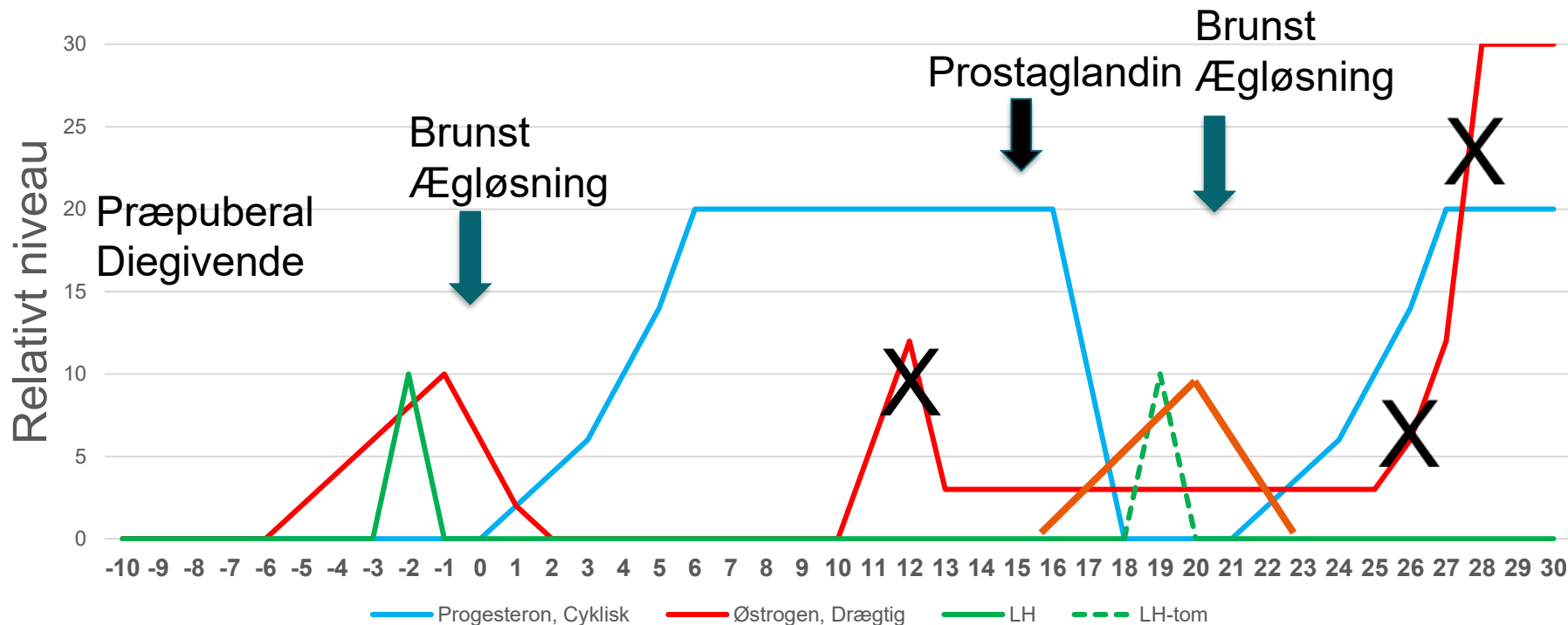
Kønsmoden polt kræver gode forhold for at komme i brunst

Løb polten i 2. brunst

BRUNSTCYKLUS HOS DEN DRÆGTIGE SO

BRUNSTCYKLUS HOS IKKE DRÆGTIG SO

FORDELE VED HØJ OVERLEVELSE HOS SØER

Du opnår en lavere udskiftning og økonomi

Polten er dyr ved indkøb

- Soen har 5 spildfoderdage efter fravænning

- Polten er fodret i 220 dage inden inseminering

- Vaccinationer

Gylte har lavere produktion

- Der mangler en gris i kullet

- Gyltens grise vejer 300 gram mindre ved fravænning

DER ER UDFORDRINGER MED BRUNSTKONTROLLEN

Dårlig ornekontakt

Manglende ro til concentration

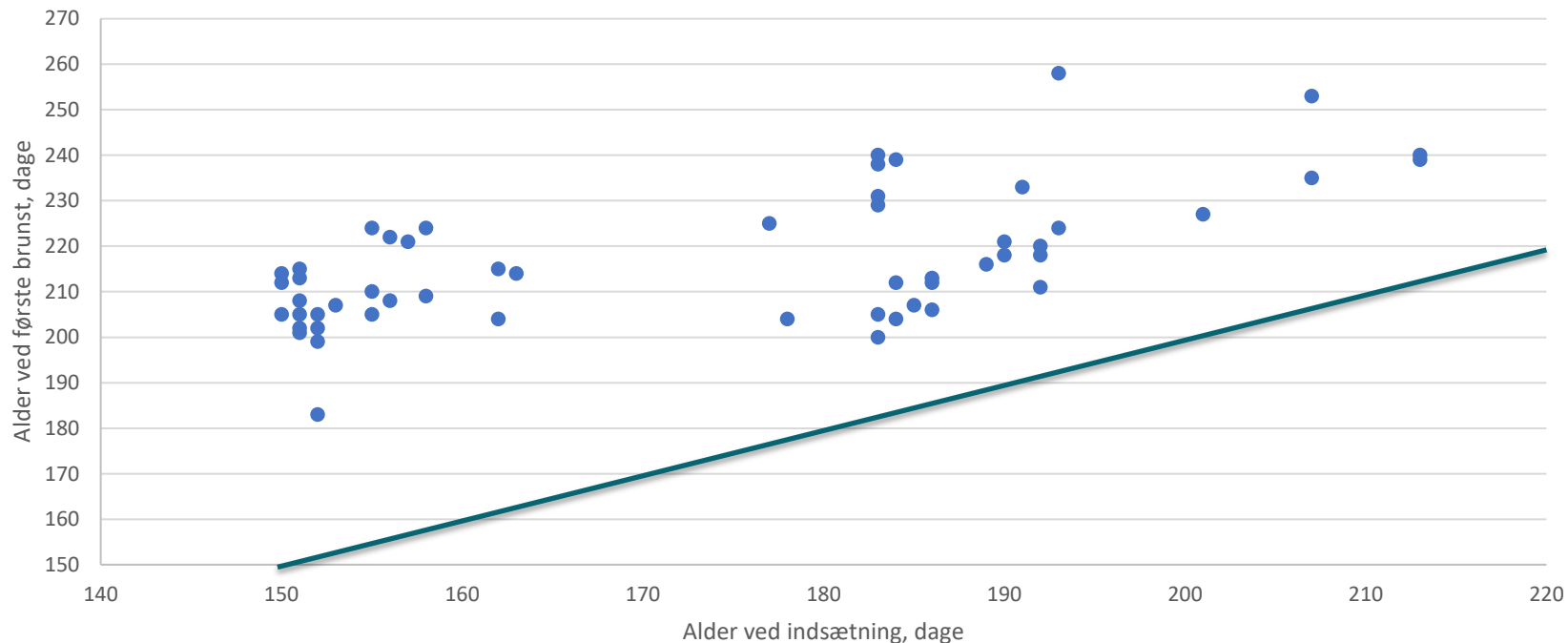
Få brunstige pr. Dag

2 dages brunst/21 dages
cyklus = 1/10

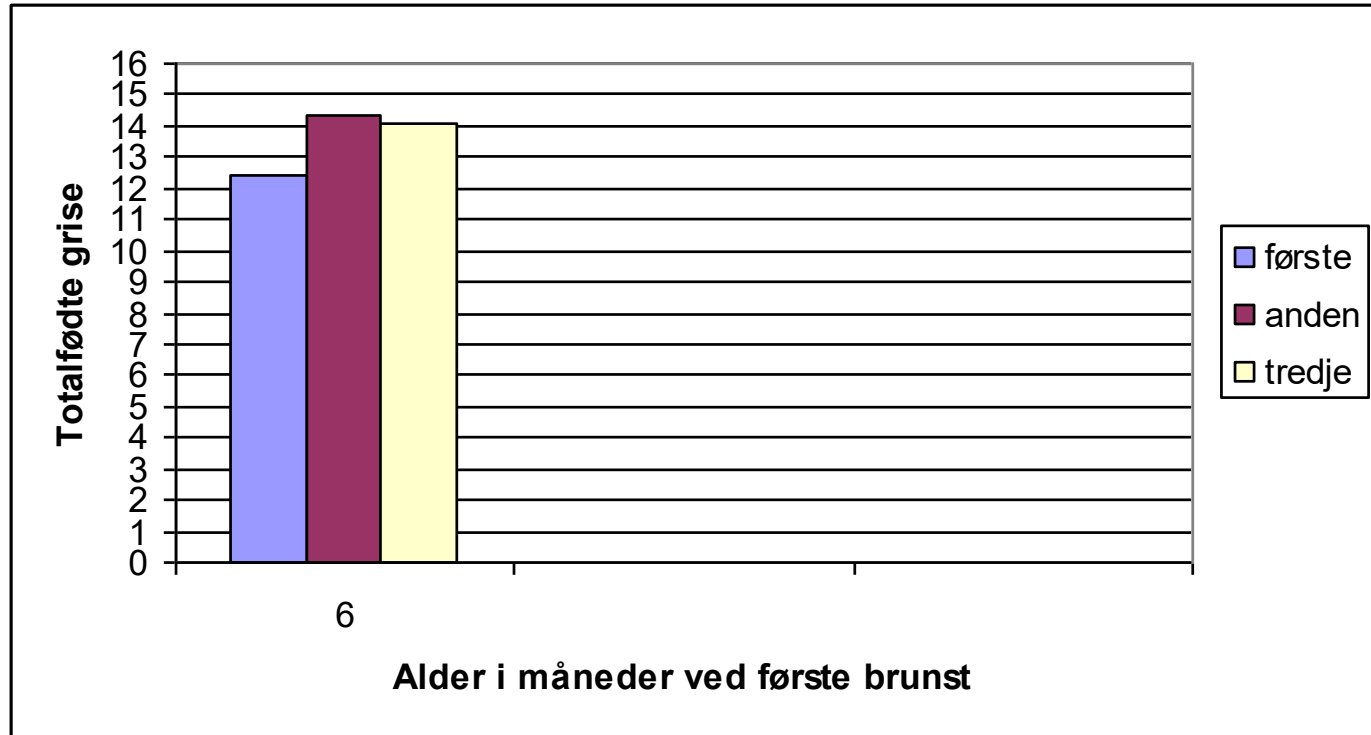
Bruger du lige meget tid på
hver polt dagligt, som på en
so 4 dage efter fravænning?

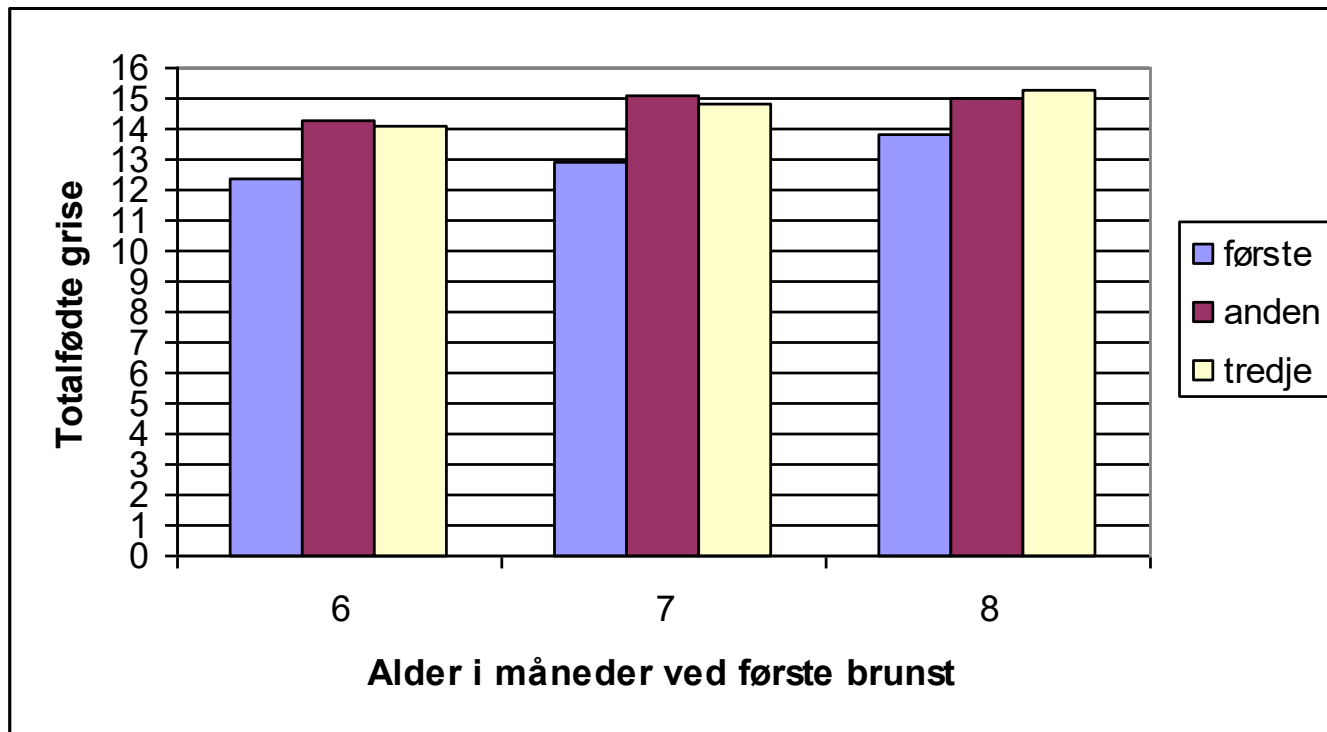
POLTE. ALDER VED START PÅ BRUNSTKONTROL OG VED OBSERVATION AF BRUNST. MEDD. 1199

EFFEKT AF BRUNSTNUMMER OG ALDER VED LØBNING

EFFEKT AF BRUNSTNUMMER OG ALDER VED LØBNING

KONKLUSION, POLT

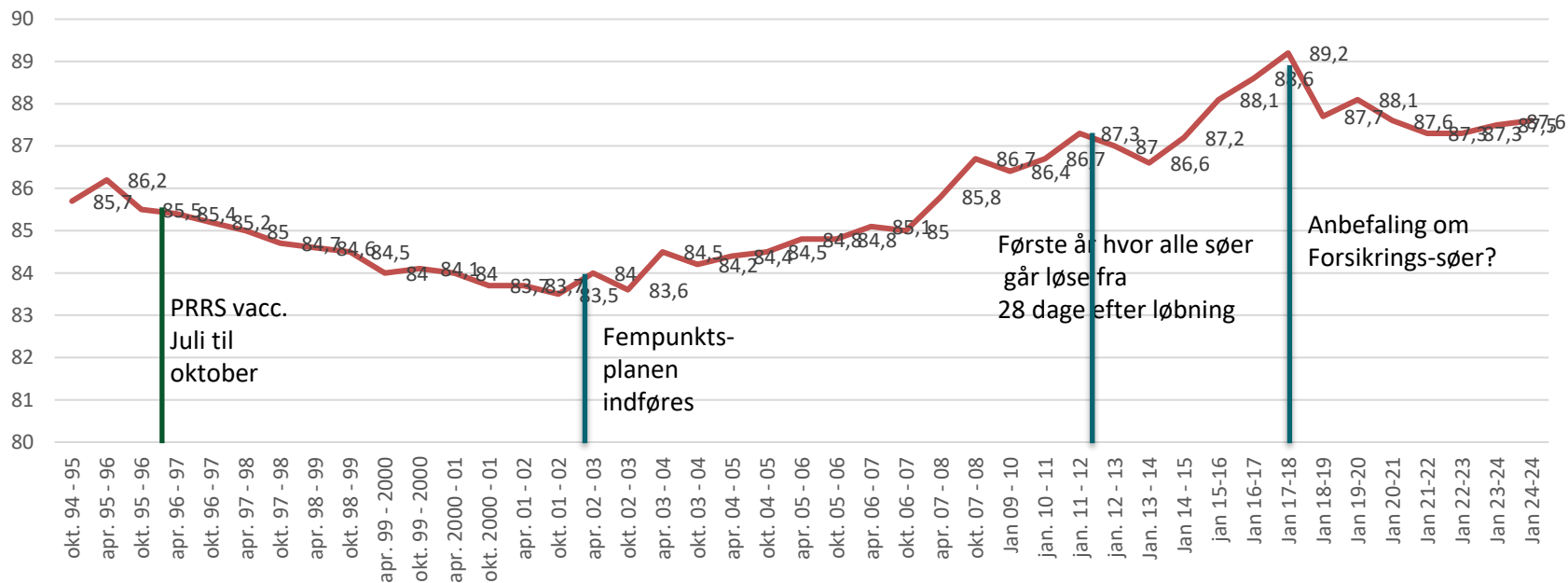
- Polten skal være gammel nok til at blive cyklisk
 - Alder bestemmer over vægt
 - Foderstyrke bestemmer flushing
- Polten skal stimuleres til at blive cyklisk
 - Husk hypothalamus skal gøres tilfreds
- Polten skal stimuleres til at vise brunsten
 - Ornekontakt og hårdt arbejde
- Løb i 2. brunst
 - Hvis du har løbet nok polte. En tom faresti er dyr.
- Ingen er perfekt. Heller ikke til brunstkontrol. Lær af dine fejl og bliv bedre.

FORDELING AF ANTAL DAGE FRA FRAVÆNNING TIL 1. LØBNING. NOTAT 1404

	2. kuld	3.-15. kuld
Antal søer	4.291	11.858
0-3 dage	3 %	6 %
4 dage	49 %	62 %
5 dage	31 %	21 %
6 dage	5 %	2 %
7-30 dage	11 %	9 %
31 -> dage	2 %	1 %

FARINGSPROCENTENS UDVIKLING

UDFORDRINGER HOS ORNEN

Steril orne

- Håndteres via blandingssæd

Translokationer (kromosomfejl hos 2 % af ornerne)

- Niveauet er lavt. Stiger ikke pga. selektion for høj kuldstørrelse
- Kan reducere kuldstørrelsen med 25 %

Sygdomme

- Feber kan medføre sterilitet (temperatur x varighed)
- Smitte med sæden/ornen

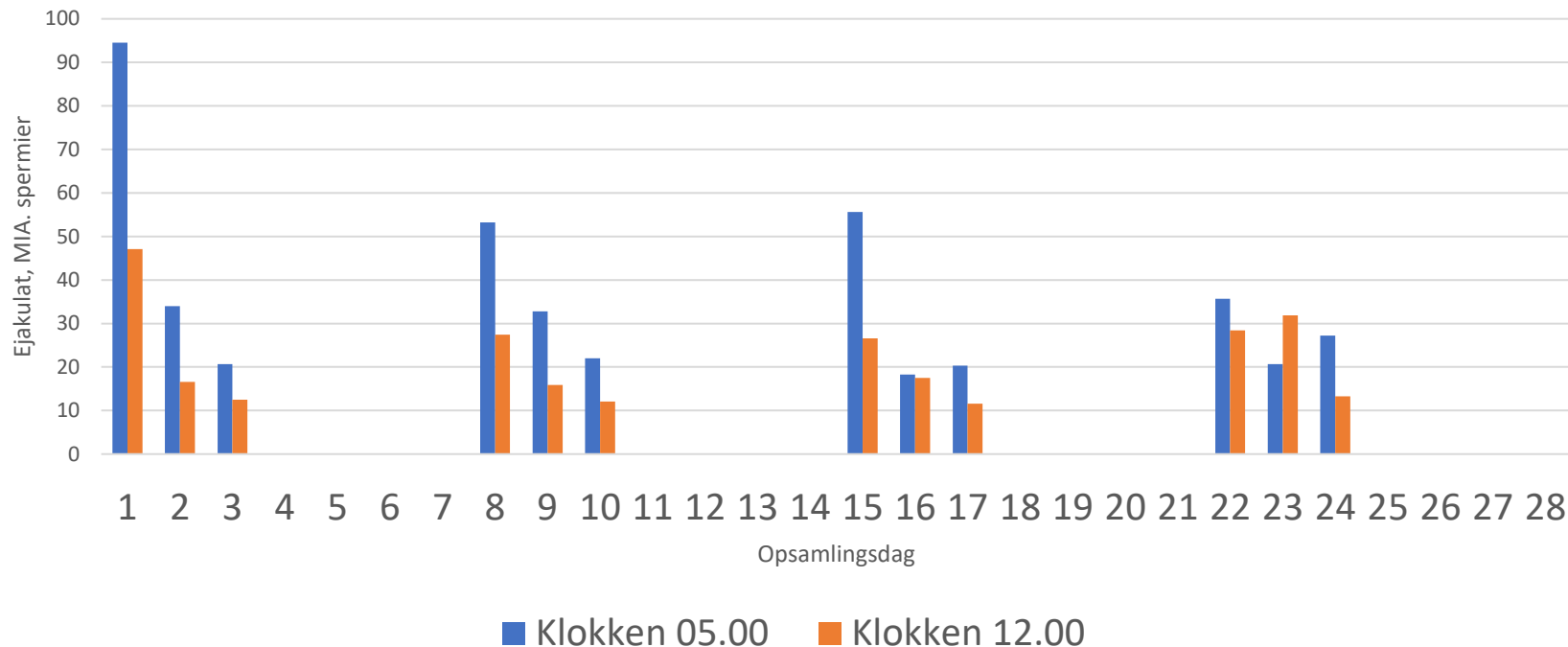
Overbelastning af ornen

- Er sjældent et problem

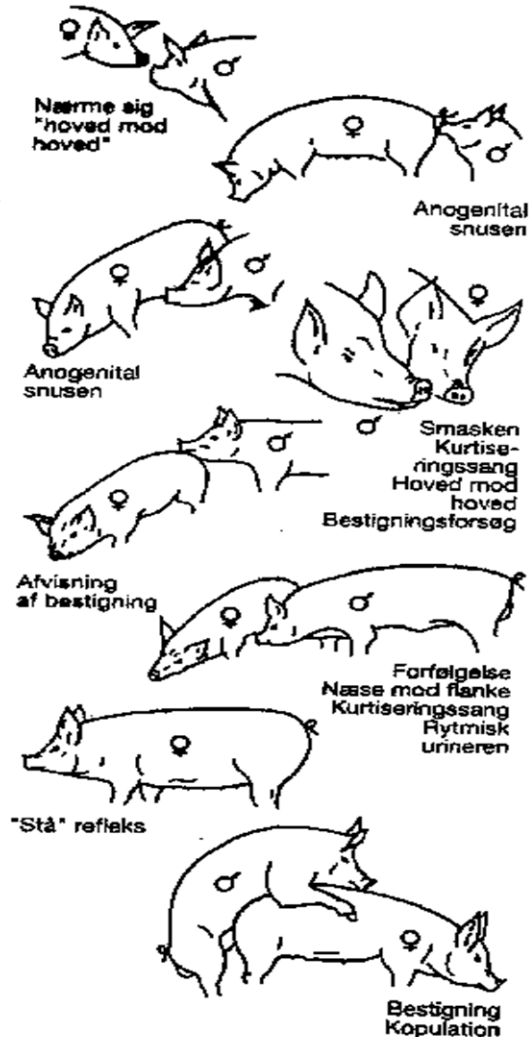

HYPPIG SÆDOPSAMLING

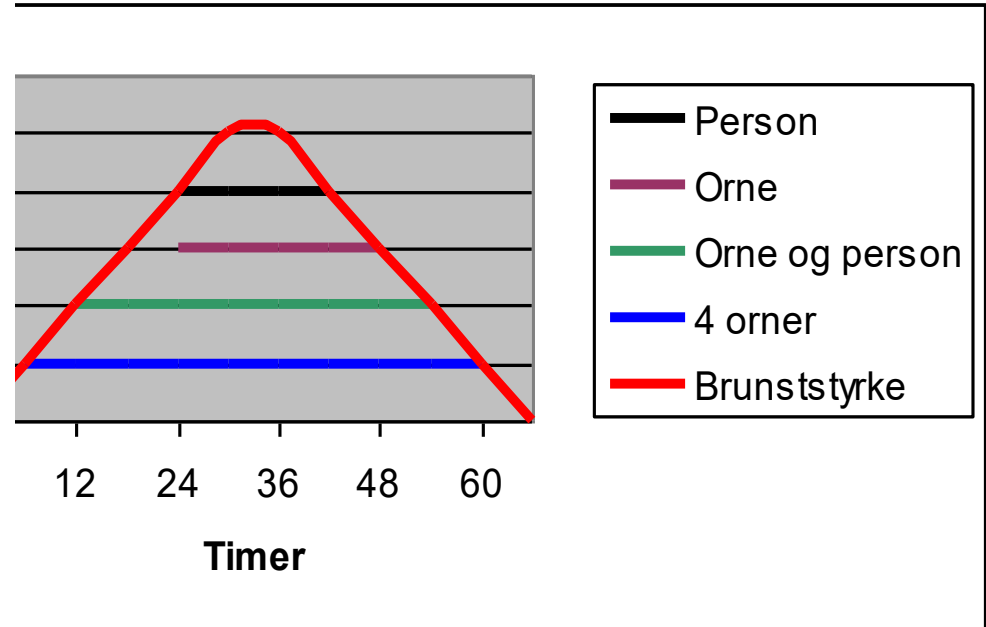
P. N. PEDERSEN 1991. 2 DAGLIGE OPSAMLINGER 05.00 OG 12.00 I 3 DAGE FULGT AF 4 DAGES HVILE. 4 PASSIVE ORNER.

Fire af 24 spring mangler sidste uge. Libido forsvinder før fertiliteten

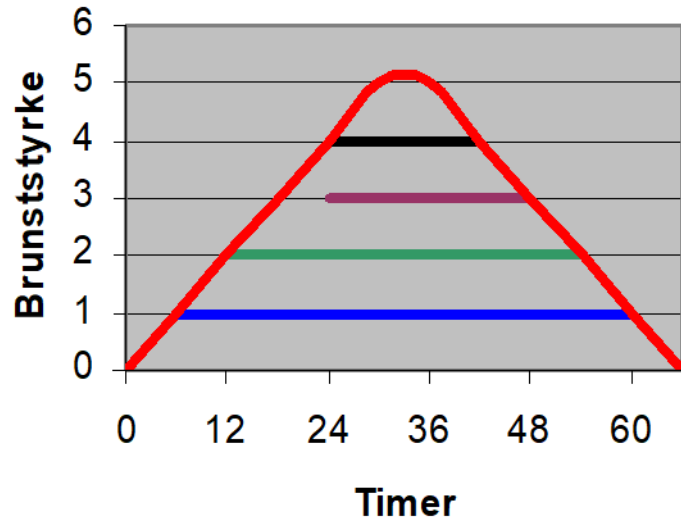

BRUNSTKONTROL

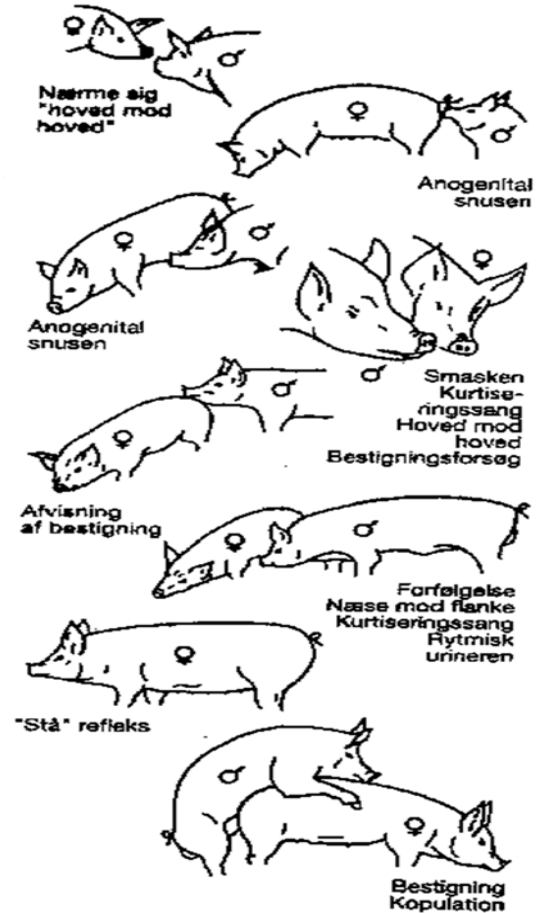

Brunsten varer 1,5-3 døgn
Hver stårefleks tager 20 minutter

BRUNSTKONTROL

- Person
- Orne
- Orne og person
- 4 orner
- Brunststyrke

BRUNSTKONTROL MED DEN REDUCEREDE 5 PUNKTSPLAN

Sikre at finde alle søer i brunst, så du løber alle brunstige dyr

Ornen skal være lige foran soen

Grib soen i lyskefolden

Tryk på bækkenet

**Du er færdig, når soen viser stående brunst,
eller når du har brugt tid nok, og soen ikke står**

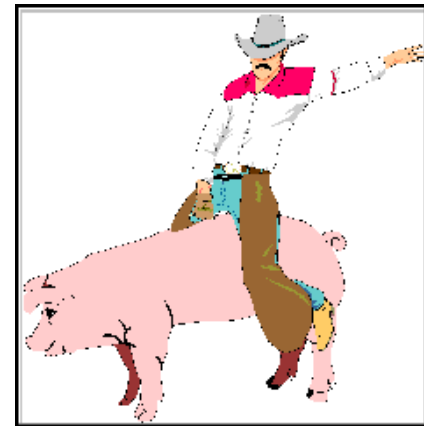

Sikre, at soen er i brunst, så du kun løber brunstige dyr

Løb kun ved positiv rideprøve

UNDGÅ AT INSEMINERE, HVIS SOEN IKKE ER I BRUNST

- Rideprøven sikrer, at soen virkelig er brunstig
- Inseminering af ikke-brunstig so
 - Soen bliver ikke drægtig
 - Risiko for infektion i børen
 - Omløbning ses ikke 3 uger efter insemination men 3 uger efter ægløsning

FORDELE VED EN FORM FOR HOLDER

Du sparer tid

Du opdager ikke, hvis katetret falder ud

Insemineringen kan fortsætte,
hvis soen lægger sig ned

Skikortholder: meddelelse 887
Klaphat: meddelelse 774

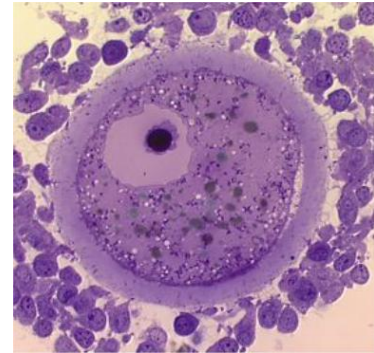
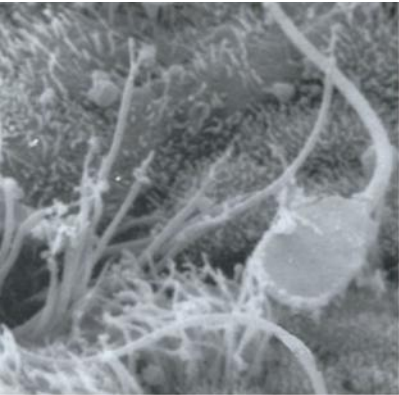
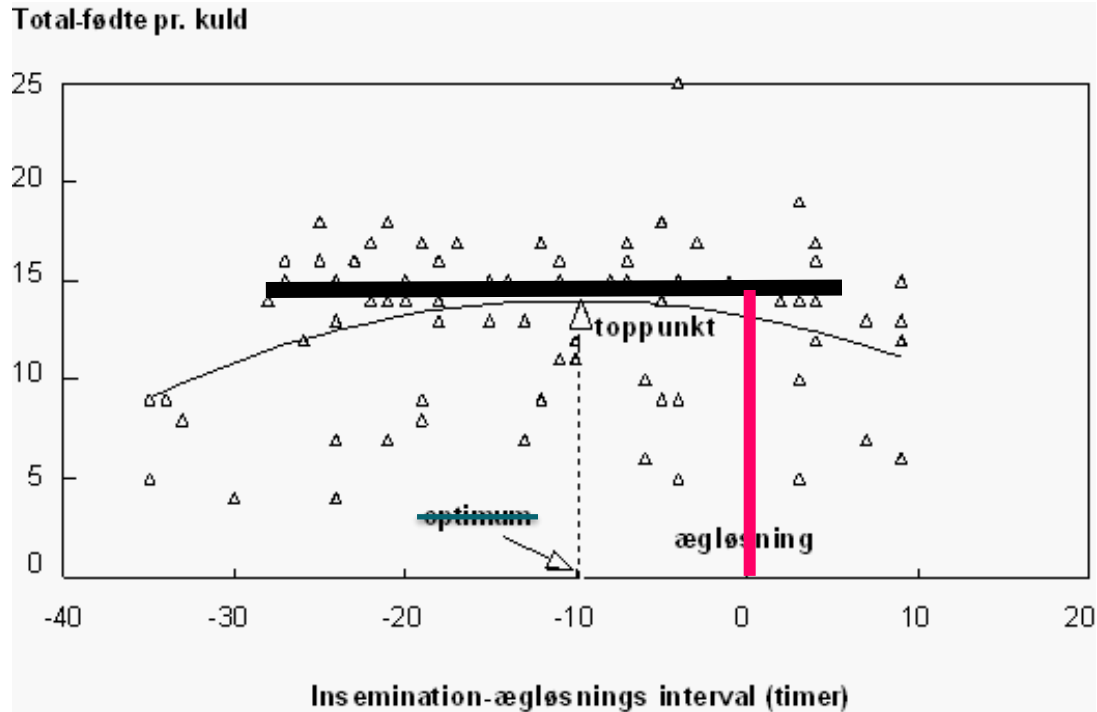
DER ER LANGT FRA BØRHALSEN TIL ÆGGENE

Længden af ét børhorn dag 30

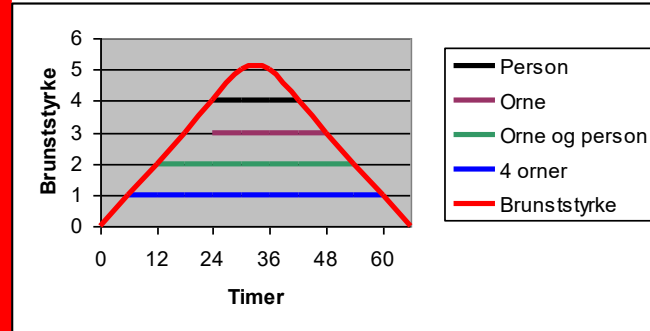
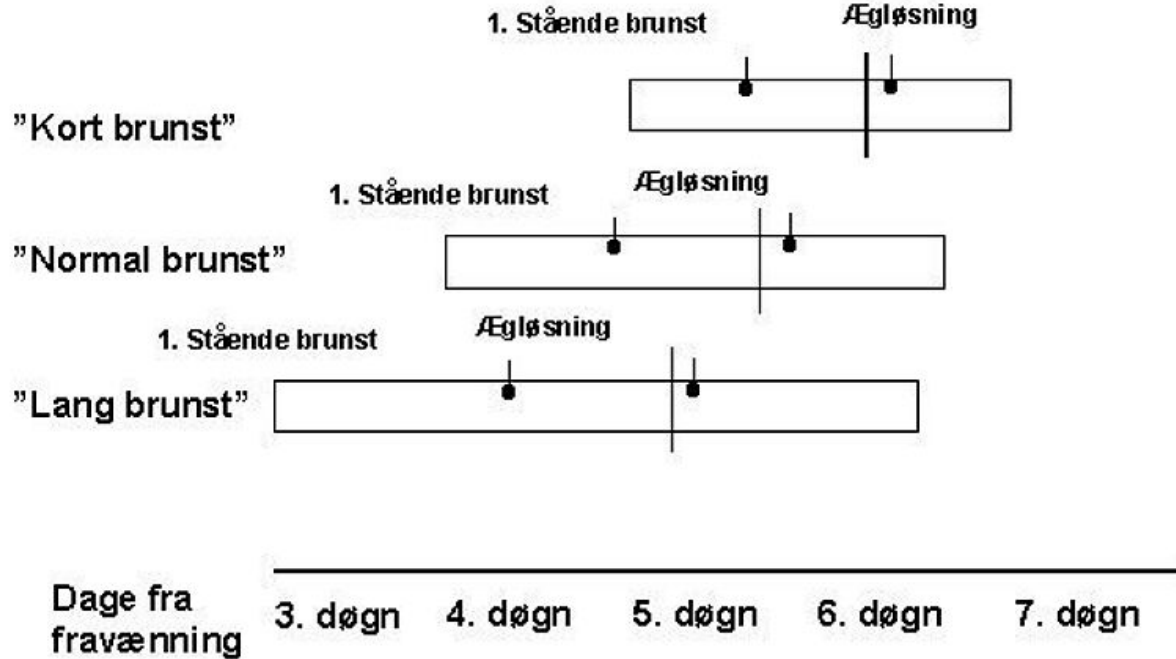
Var 2 meter og 60 cm

INSEMINER MED 24 TIMERS INTERVAL

SEN = KORT BRUNST / TIDLIG = LANG BRUNST

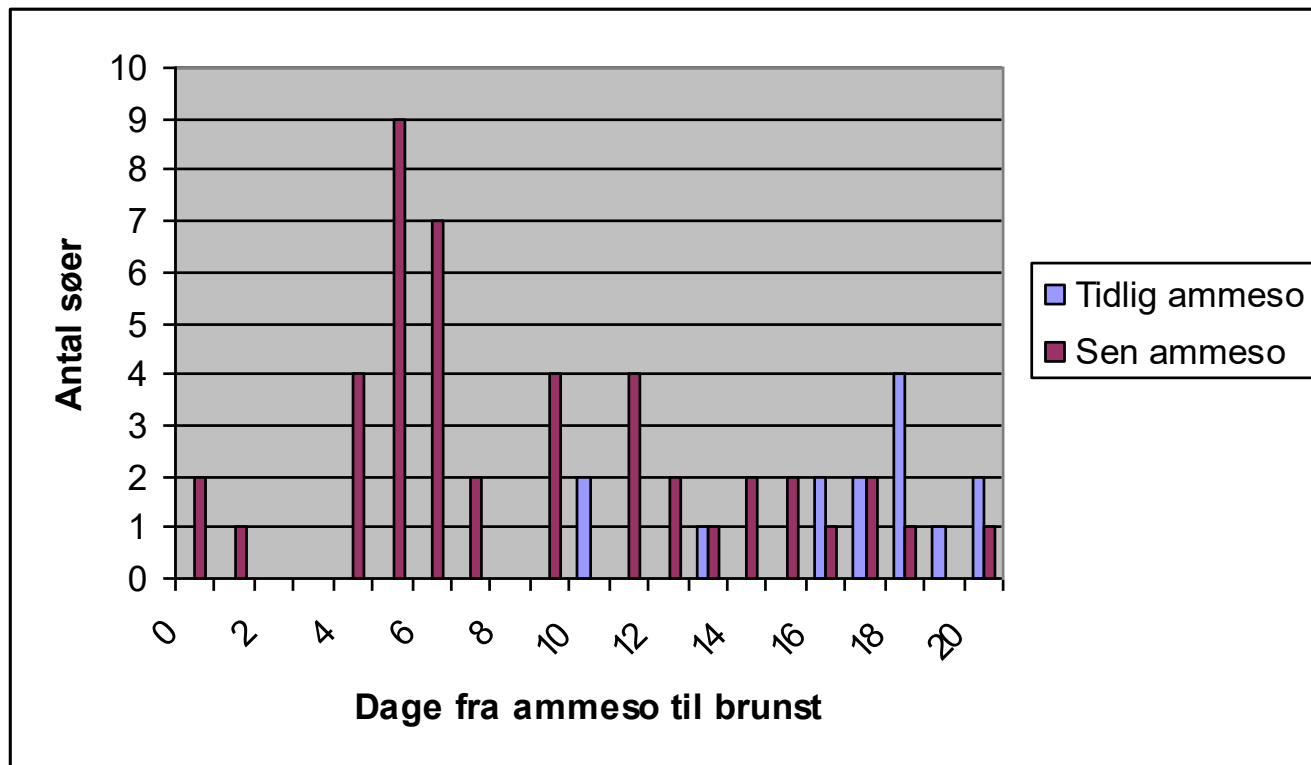
Brunstlængde er afhængig af:

Det specifikke dyr

Kuldnummer

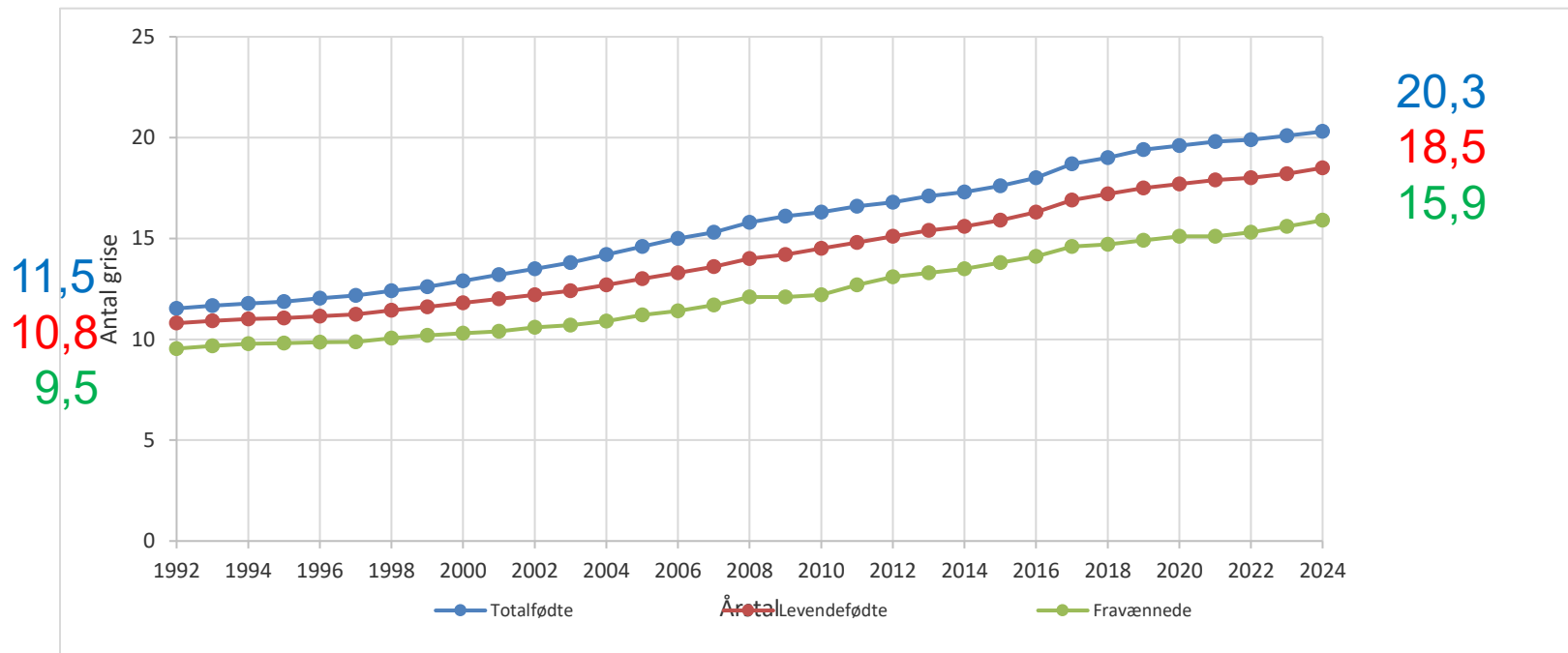
Hvor intensivt og hvor ofte at brunstkontrollen foretages i besætningen

DIEBRUNST NÅR SOEN HAR VÆRET AMMESO

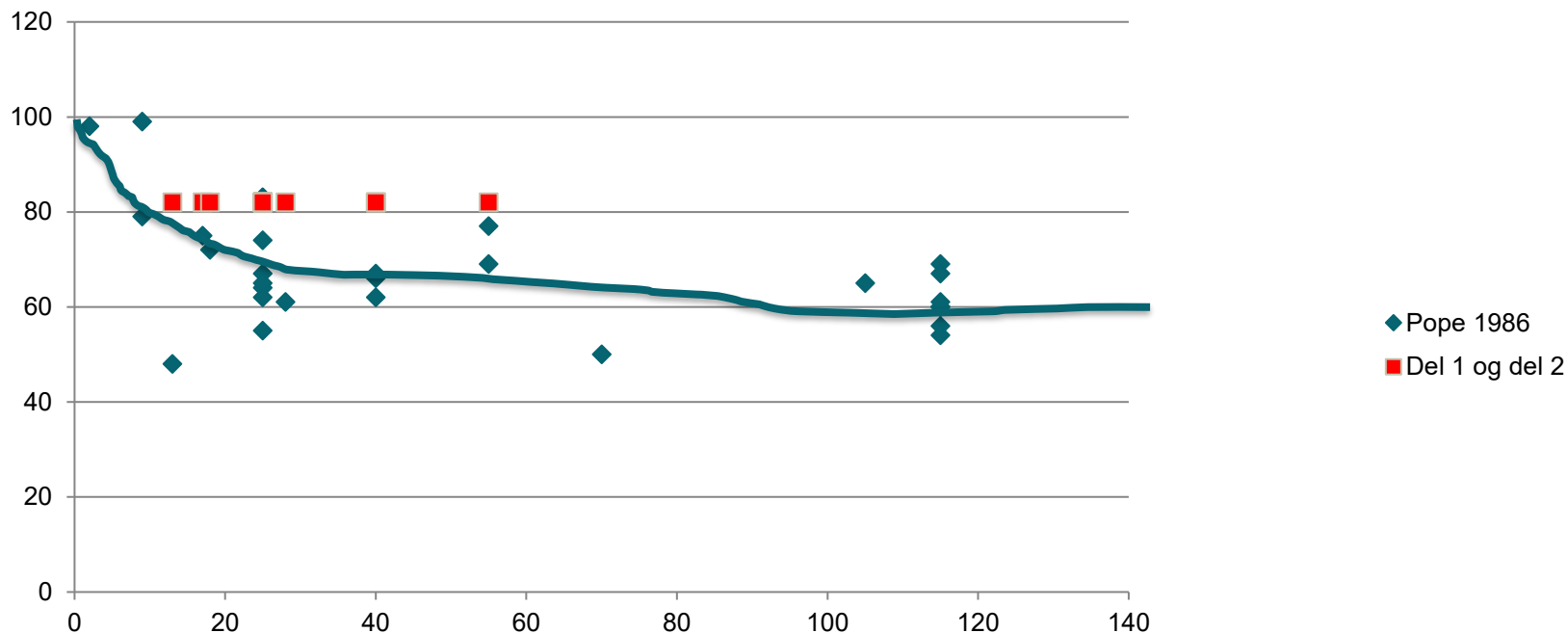
UDVIKLINGEN I KULDSTØRRELSE

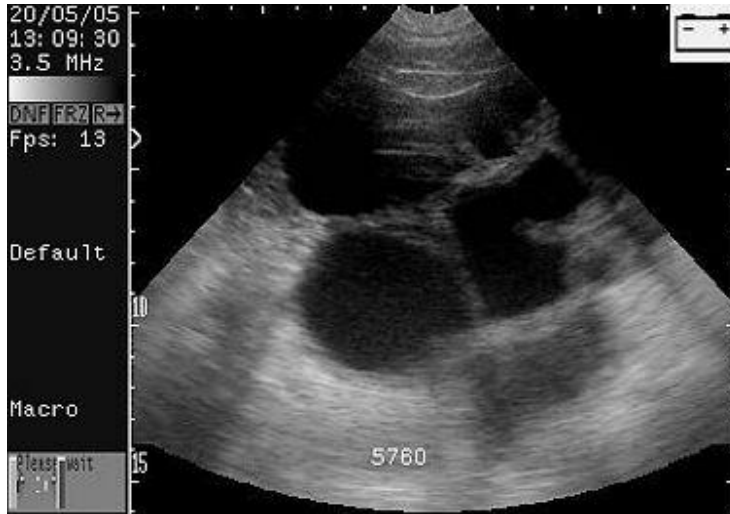
UDVIKLINGEN I FOSTEROVERLEVELSE

LITTERATURANGIVELSER FØR 1986 (GRØN)

DANSKE SØER CA. 2015 (RØD)

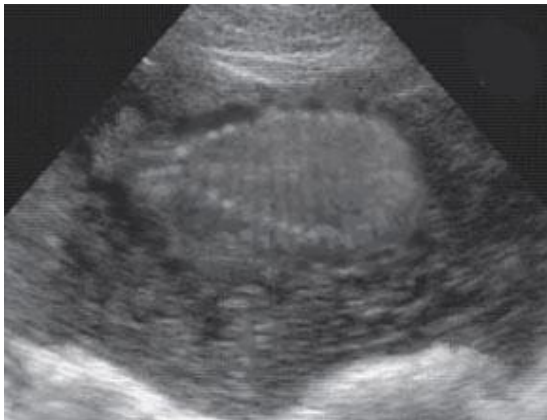

SKANNING AF FOSTERBLÆRER

Dag 28 embryo = 2 cm

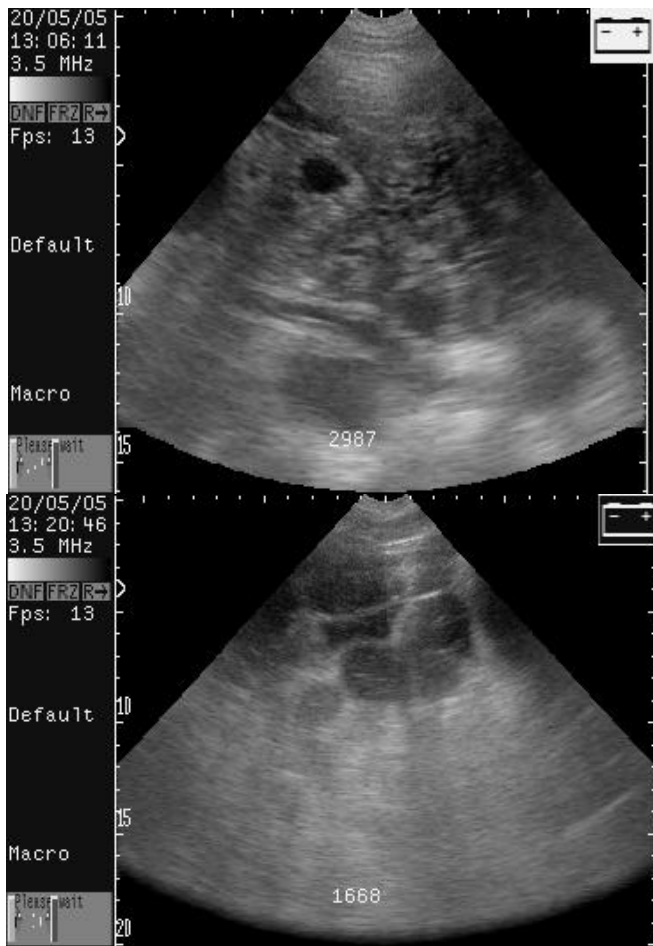
Placenta = 25 cm x 3 cm diameter

Dag 70 foster

Der er kun lidt væske omkring fosteret fra dag 45,
så sen skanning kræver mere øvelse

ÅRSAGER TIL FEJL VED SKANNING

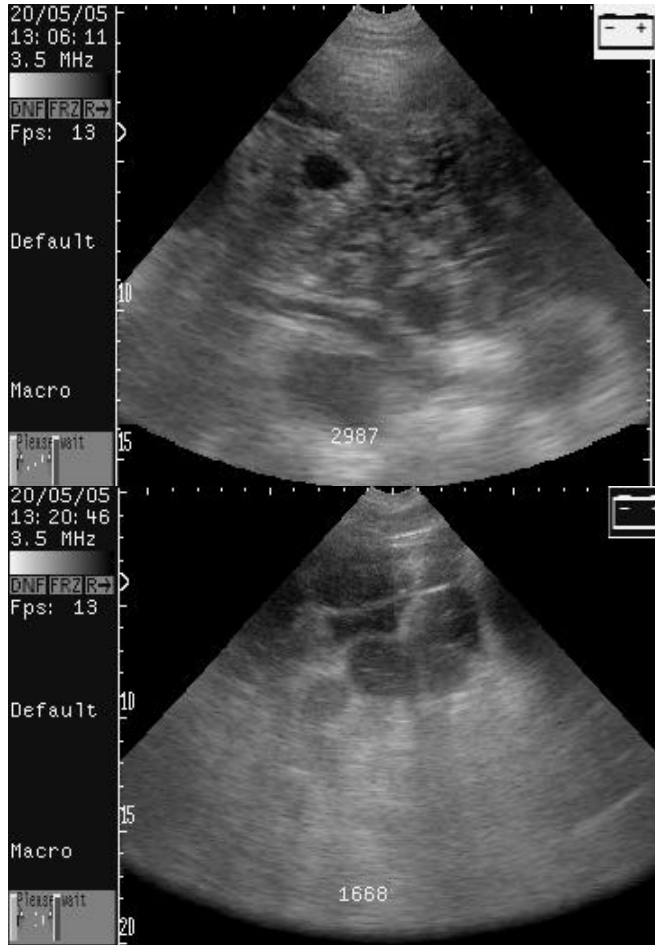
Tom. Kan give fejl

Drægtig

Tom. Kan give fejl

SCANNING

Para-ovarial-cyste

Cyster i
æggestokken

SOEN KLAR TIL FARING (DANBRED)

Huld over 14 mm rygspæk beskytter imod skuldersår

Drægtighedslængden er øget fra 115 dage til 118 dage

Drægtighedslængden falder med 50 minutter pr. gris

Drægtighedslængden stiger med 2 timer pr. kuldnummer

Klar mælk i yver => max. 24 timer til faring

Hvid mælk i yver => max. 12 timer til faring

KONKLUSION

- Polten: Sørg for gode forhold og god brunstkontrol
- Soen: Vær sikker på, at soen er i brunst
- Ornen/sæden: Håndteres så sæden er fertil
- Inseminering: 24 timers interval
- Drægtighedskontrol: Resultatet skal have konsekvens

